

DE MILLEGEMVRIEND

7e jaargang, nr.4
augustus 1994

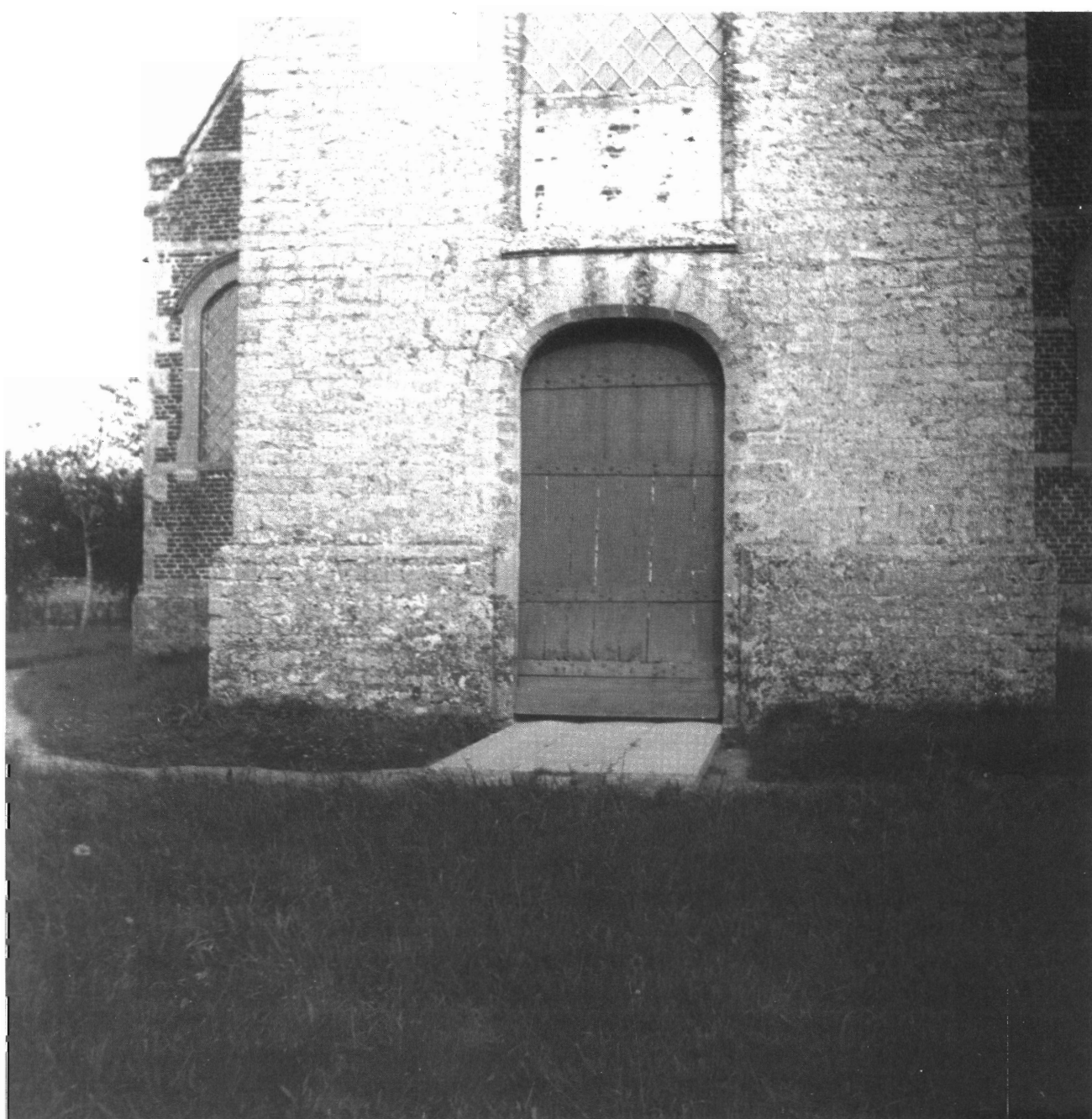
MEDEDELINGSBLAD VAN DE
V.Z.W. MILLEGEMVRIENDEN

Verantw. uitgever: F.Schelfhout,

Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.

Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94

---

ook de deurvleugels zijn aan de binnenkant twee centimeter afgezaakt; er komt een grondige revisie. "*Daarvoor houden we toch jaarlijks Millegemfeesten om ons kerkje niet te laten verloederen*" zegt de penningmeester van de Millegemvrienden en da's nog waar ook.

De volgende deur in de rij is de **sacristiedeur**. Deze kreeg reeds de eer van het titelblad in De Millegemvriend van april 1992, met een tekening die Jan Wouters in 1931 van haar maakte en waarop toen nog het trapje te zien is dat naar de toenmalige preekstoel leidde. Deze deur, hoewel voorzien van zware hengsels en sloten, staat meestal open om een beetje verluchting in de sacristie te brengen. De meeste kerkgangers zien ze daarom niet, maar ga gerust voor of na de mis maar eens tot op het koor om haar te bewonderen, een pracht van een deur is dat !

De deur met de grote sleutel.

Dan komt de deur **met de grote sleutel**. Eigenlijk is het de grootste sleutel van uren in de omtrek, ne reuze sleutel waarmee ge ne leeuw kunt in bedwang houden, en dat allemaal om in ons kleine kerkje binnen te raken. Ge moet dan nog wel *den truuk* kennen, want die sleutel draait verkeerd... of zijn het de sleutels van vandaag die allemaal verkeerd draaien ? Eenmaal de deur met de grote sleutel losgemaakt kan men binnen door de ring te draaien die aan de binnenkant een klep-grendel omhoog doet wippen. Niemand lukt er echter in om dit zonder die "klik" te doen die door heel het kerkje galmt, de kerkgangers weten dus altijd op voorhand wanneer er iemand langs daar de kerk binnenkomt. Deze *deur met de grote sleutel* was aanvankelijk een buitendeur, want men heeft er de huidige bergplaats later maar aangeplakt.

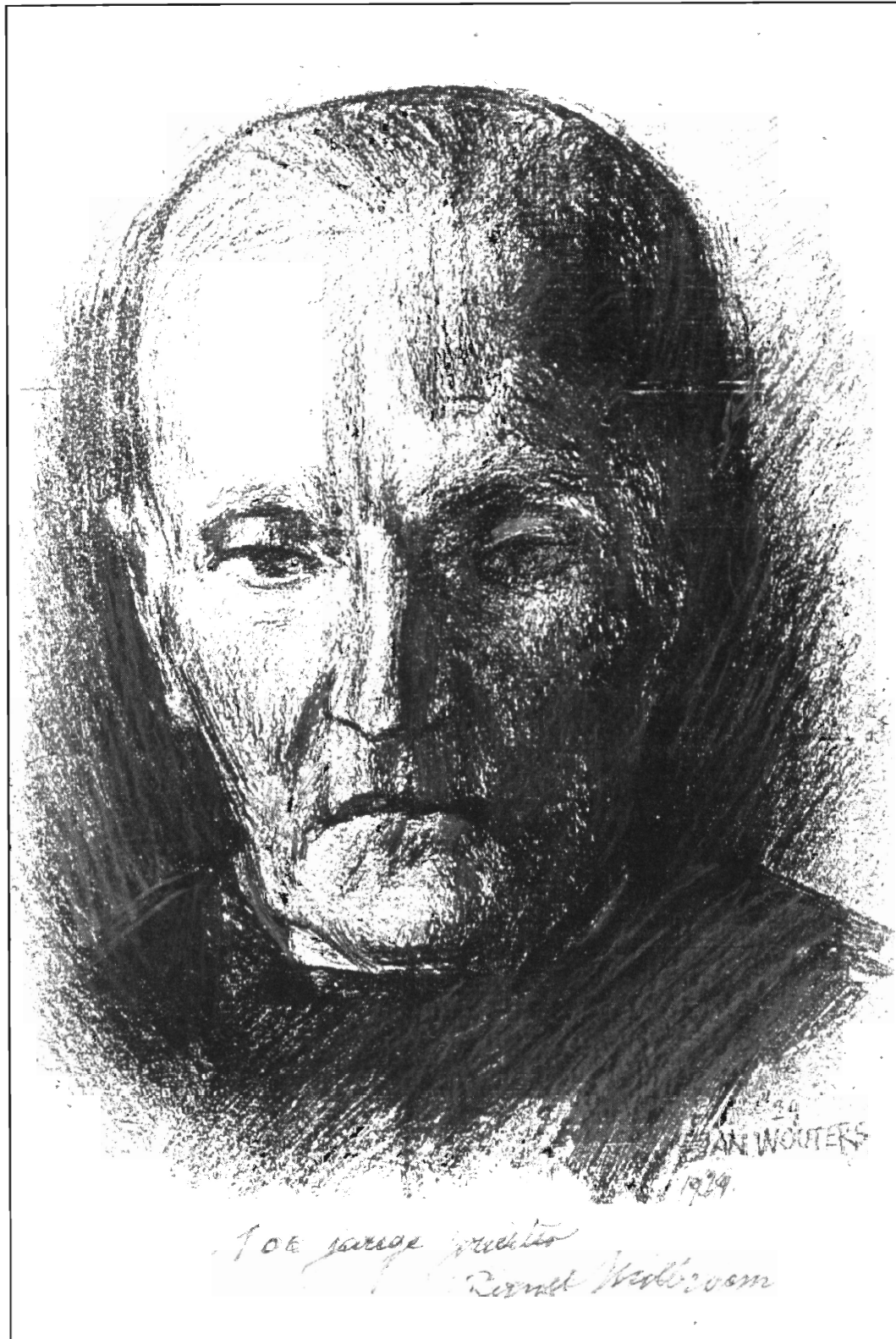
Merkwaardig is dat langs de binnenkant van het kerkje deze deur met een zware grendel kan afgegrendeld worden. We weten niet waarvoor die ooit is aangebracht, heeft men de kerk vroeger als

schuiloord gebruikt zodat men zich binnen kon verschansen ? Wij fantaseren even.

De deur van *de bergplaats die er later is aangeplakt* kreeg de eenvoud mee van alle deuren van de simpele werkmanshuizekens van twee eeuwen geleden. Ook draait hier de sleutel verkeerd. Het is dit deurtje dat het beste gekend is van de Sint-Antoniusvieringen. Een honderdtal mensen staan hier elk jaar nieuwsgierig te kijken naar wat er door dit deurtje naar buiten wordt gebracht om *ter ere van Sint-Antonius en ten bate van Millegemkerkje* te worden verkocht. We zouden haar misschien een naam kunnen geven : **Sint-Antoniusdeur**.

Een honderdjarig pastoorke komt tot Millegem gewandeld .

Toen we in december vorig jaar het 40-jarig priesterjubileum van rector Belmans vierden in ons kerkje, was Jan Wouters voor deze gelegenheid nog eens naar Millegem gekomen en bood aan de gevierde een geschenk aan dat we thans nog even in de schijnwerper willen plaatsen.

Als jonge kunstenaar had Jan Wouters in 1929 reeds zijn werk- en oefenterrein gekozen in en rond het kerkje van Millegem en ... – we schreven bijna : alles wat niet te heet of te zwaar was – in elk geval alle details in en rond het kerkje werden door Jan vereeuwigd. Een halve eeuw later mochten we gebruik maken van zijn rijke Millegem-verzameling in het boek "Lief Millegem" en we kregen er toen nog gratis een sappig verhaal bij over zijn belevenissen in Millegem rond 1930.

En toch had Jan Wouters nog iets achter de hand gehouden uit zijn Millegem-tijd tot hij bij het priesterjubiläum van rector Belmans vond dat een tekening van "*een 100-jarige priester die te voet naar Millegem was gekomen*" een aanmoediging kon zijn om aan de gevierde duidelijk te maken nog lang naar ons kerkje te komen.

Welke priester was er in Ranst in 1929 "honderd" jaar oud?

We vroegen het aan Jan, doch die had de naam niet gevraagd of genoteerd. Hij had de oude herder, die op dien zomerse dag eens tot aan het kerkje van Millegem kwam gestapt, zo'n bijzondere figuur gevonden dat hij er een portret van tekende, meer niet; Jan had ook reeds verscheidene portretten van de jeugd van Millegem getekend. Dus dan maar eens gekeken naar de parochiegeestelijkheid van 1929 : eerst komen we bij pastoor Verwimp, doch die is dan pas benoemd en slechts 56 jaar; onderpastoor Mattheeussen, sedert 1909 onderpastoor, is 57 jaar. Dan maar gekeken bij wat men noemt de "*rustende priesters*"... en jawel, daar komt iemand in aanmerking : **den Zeer Eerw. Heer Franciscus Josephus Cools** die sedert 1909 terug naar zijn geboortedorp is gekomen. Natuurlijk is pastoor Cools nog geen 100 jaar – want geboren in 1841 – maar voor de jonge kunstenaar lijkt deze priester wel een eeuw oud. Zo gaat dat... Jan Wouters wordt op 9 september a.s. 86 jaar en voelt zich nog steeds jong van hart.

Franciscus Josephus Cools.

Franciscus Josephus werd op 18.3.1841 geboren te Ranst aan de Processieweg in het gezin van landbouwer Cornelius Cools en Maria Elisabeth Verbraecken. In september 1864 gaat hij naar het seminarie en op 18.1.1867 wordt hij priester gewijd. Aanvankelijk is hij leraar aan het college te Herenthals en blijft daar tot zijn benoeming als pastoor te Herenthout in 1883. Hij neemt van deze functie eervol ontslag in 1907 en komt op 5.2.1908, als rustend pastoor, van Herenthout naar zijn geboortedorp wonen in de Lievevrouwestraat. Zijn dienstmeid, Maria Amelia Verstrepen (° Herenthout 1873, + Ranst 1924), komt met hem mee naar Ranst.

In 1909 komt Joannes Franciscus Mattheeussen (° Kasterlee 1872, + Ranst 1930) ook vanuit Herenthout bij hem inwonen in de Lievevrouwestraat.

Pastoor Cools overlijdt te Ranst op 8.5.1931. Zowel pastoor Cools als onderpastoor Mattheeussen worden tegen de noordermuur van de kerk begraven en krijgen een gezamenlijke grafzerk die nog steeds tegen de kerkmuur staat.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
den Zeer Eerw. Heer
FRANCISCUS JOSEPHUS COOLS

geboren te Ranst den	18 Meert	1841
Priester gewijd den	18 Januari	1867
Leeraar aan het College Herenthals	2 Januari	1867
Pastoor te Herenthout	26 Mei	1883
Neemt eervol ontslag	28 Dec.	1907
godvruchtig overleden te Ranst	8 Mei	1931

na bediend te zijn van de H.H. Sacramenten der stervenden

De vijf deuren van het kerkje van Millegem .

Voor de binnendeuren van sacristie en bergruimte trekken de aandacht van bezoekers, zo'n echt antiek-stoere constructies met smeedijzer beslagen, oerdegelijk. Van zulk kaliber was eertijds ook de buitendeur van de toren en rond 1924 vond Flor Van Reeth het dan ook vanzelfsprekend om deze deur voor het nageslacht te vereeuwigen. Zo kwamen we dan zeventig jaar later weer aan een prachtige foto om de voorpagina van De Millegemvriend te illustreren.

Merk op de foto dat er geen sleutelgat of deurkruk te bespeuren is. Zeer waarschijnlijk werd de deur langs binnen gesloten met grendels. Later werd de deur vervangen door een met twee vleugels – de huidige buitendeur die wel aan een couchke vernis toe is – doch we weten nog niet wanneer die deur juist werd vervangen. In elk geval vroegen we Gust De Wolf, die de laatste dag van 1920 vlak over het kerkje werd geboren, of hij zich die oude deur nog uit zijn jeugd jaren herinnert en Gust kan zich deze deur niet meer voorstellen, dus nemen we aan dat de huidige deur kort na 1924 moet geplaatst zijn.

Als we het portaal binnenstappen staan we voor een tweede deur, hierin vinden we in de rand het volgende gebeiteld :

AVR 1899

We weten dus dat zij gemaakt werd in 1899, doch wie "AVR" is konden we tot nog toe niet achterhalen. Tot het einde van vorige eeuw viel men dus waarschijnlijk *"met de deur in huis"* en men heeft er toen blijkbaar aan gedacht om het de kerkgangers wat meer comfortabel te maken, want de wind kan soms zo onbarmhartig vanuit de Groenenbroekse velden naar het kerkje van Millegem blazen. De scharnieren van deze deur waren zodanig dat de beide vleugels zowel naar binnen als naar buiten konden zwaaien. Later heeft men latten aan de deurlijst bevestigd zodat thans de vleugels enkel nog naar het portaal toe kunnen draaien en men heeft ook een (occasie) hydraulische pomp op een deurvleugel gemonteerd die er voor moest zorgen dat de deur automatisch dicht kwam. Zo'n deurpomp was iets typisch voor kerkdeuren, de mensen hadden thuis zo geen ding en iemand die ergens achter zich een deur liet openstaan werd wel eens toegeroepen : "Gij zijt zeker gewoon om naar de kerk te gaan !". Toen *"iedereen nog naar de kerk ging"* moest men daar geen tekeningske bijmaken.

Een tijd geleden werden de kerkgangers van Millegem opnieuw aan de deurpomp herinnerd want : **ze deed het niet meer**, het spul is versleten, rot versleten. Staat daar op die zaterdagavond een stevige bries vanuit het westen en telkens er iemand de kerk binnenkomt en bezig is om ne zangboek uit het schap te nemen.... **BOEM !** Is me dat verschieten zeg, de zuster die een paar keer verschrikt vanachter haar orgel naar de dader komt loeren, maar die zijn zelf danig geschrokken door de klap van de deur en gaan stilletjes met wat rood gezicht op hun stoel plaatsnemen. Kurieus hoe iedereen zich opgelucht voelt als het volgende slachtoffer ook met nen **boem** de kerk komt binnengewandeld; men voelt zich dan al een pak minder schuldig. Rector Belmans is er een beetje nerveus van en heeft al een paar keer zijn kop buiten de sacristij gestoken, ge weet wel zoals hij doet als een misdienaar of lector vlak voor de aanvang van de mis nog niet aanwezig is, en hij vergeet van de gelegenheid gebruik te maken om de "boems" te tellen om zo het aantal kerkgangers te kunnen noteren dien dag.

Devote knutselaars krijgen de pomp niet gerepareerd, want eigenlijk helpt er geen zalf meer aan en de zuster behelpt voorlopig met een vod tussen de deur te steken die dan een beetje als knaldemper dient en verder een briefje tegen de deur : "Zacht sluiten a.u.b.". Ondertussen zijn er al vakmensen komen kijken die na het jaarlijkse bouwverlof de bijna honderjarige deur eens grondig onder hand zullen nemen in het atelier, want niet alleen de pomp is versleten, maar

DE KAARTAVOND OP MILLEGEM

is een van de vaste waarden op de Millegemfeesten en dit is ook dit jaar een waarheid als een koe. Lees hierover méér op de **laatste bladzijde**.

WORSTENBOL

Wie ooit een kijkje kwam nemen op de Millegemse kaartavonden nam daarbij waarschijnlijk een **pond worsten** mee naar huis of liet deze ter plekke bakken door de ervaren "bakploeg" van Millegem. In dit laatste geval wordt er gratis nen boterham bijgeleverd en met een glaasje bier wordt er dan genoten van de *gebolde* worsten.

Gust De Wolf en zijn maat, de Gène, houden reeds de pitjesbak gereed. Wie dat nog niet kent moet beslist eens komen kijken tijdens de kaartavond en zijn geluk met de teerlingen beproeven.

Bijna 60 jaar op Millegem wonen en dan nog verhuizen.

Zo gaat dat in het leven. In "De Millegemvriend" van augustus 1988 schreven we – naar aanleiding van de diamanten bruiloft van **Jef Van Sandt en Stephanie Raes** – dat zij begin **1935** op Millegem kwamen wonen. Jef overleed in september 1989 en sedertdien woonde Stefanie alleen langs de Herentalsebaan nummer 136. Hoewel Stephanie begin volgend jaar **90** wordt, is zij wat men noemt nog *vlug te been*. Een jaar geleden zagen we haar nog op de fiets, maar dat werd levensgevaarlijk gezien de toestand van de Herentalsebaan en voor voetgangers was het evenmin veilig om de hele weg van de Herentalsebaan tot aan het kerkje van Millegem te voet af te leggen. En toch is Stefanie elke zaterdag op post geweest in de kerk van Millegem – ze had daar om zo te zeggen haar vaste plaats – want de Zuster passeerde ommes toch voorbij haar deur om haar een lift te geven en vond voor de retour als dat nodig was wel een vrijwilliger om haar weer veilig thuis te brengen.

Op ne zaterdag vraagt Stephanie of we "De Millegemvriend" ook in "*het dorp*" bezorgen. Natuurlijk doen we dat, want we hebben gelukkig ook buiten het gehucht Millegem talrijke lezers. Stephanie had namelijk besloten om het wat comfortabeler te gaan doen en verhuisde in mei naar de pas opengestelde "bejaardenflats" in de Gasthuisstraat, haar huisnummer is daar 17/1.1. Ze woont nu op een boogscheut van de Sint-Pancratiuskerk waar ze gemakkelijk op haar eentje naar toe kan en we wensen haar dat nog vele jaren. We zullen haar missen na al die jaren op Millegem en vermoeden dat zij ook ons kerkje niet zal vergeten, in elk geval komt "De Millegemvriend" om de twee maand in haar bus, zodat ze zich toch nog een beetje met ons verbonden voelt.

MOSSELFEEST

Dit is iets nieuws in onze Millegemse traditie, lees daar meer over op de **laatste bladzijde**.

TOUWTREKKEN

Na het succes van de twee vorige wedstrijden doen we het dit jaar opnieuw. U komt toch ook trekken of kijken ?

Als we nu de foto bekijken op het doodsprentje van pastoor Cools en deze vergelijken met de tekening van Jan Wouters, dan vinden we wel een zekere gelijkenis. Op de foto is Cools wat meer "gevelesder" en dat kan best want de foto laat niet vermoeden dat hij al 90 jaar oud is. Ze hebben natuurlijk een mooie foto op het prentje gedrukt van toen hij nog wat jonger was, dat gebeurt nu nog.

De voorouders van pastoor Cools.

We vertelden reeds dat Franciscus Josephus een zoon was van **Cornelius Cools** en **Maria Elisabeth Verbraecken**. Cornelius was geboren te Ranst op 5.7.1800 als zoon uit het tweede huwelijk van Cornelius Cools (° Ranst rond 1742, + Ranst 1809) en Catharina Van Berckelaer (° Ranst 1765, + Ranst 1852).

Cornelius huwde in 1831 te Nijlen met Maria Elisabeth Verbraecken die aldaar in 1799 werd geboren. In het gezin kwamen zeven kinderen waarvan Franciscus Josephus de jongste was.

Cornelius Cools was landbouwer en wordt in 1836 gemeenteraadslid en schepen te Ranst. Hij wordt in 1855 burgemeester van Ranst en blijft dit tot 1879. L. Pittoors schrijft in de Bijdrage tot de Geschiedenis van Ranst, deel 2, "*Het Gemeentebestuur*", het volgende over Cornelius Cools :

"Wegens zijn hardnekkige standvastigheid voor de katholieke gedachte bij de schoolstrijd in 1879, werd hij door de liberale minister Rolin niet meer voorgesteld als burgemeester; hij bleef nog gemeenteraadslid tot 1889.

Hij bewoonde een hoeve aan de Processieweg, ongeveer op de plaats waar later een huizencomplex werd opgericht, bewoond door Jules Van Laer, + 1965 (nr. 26) en Louis Braeckmans (nr. 24). Hij verhuisde op 30.1.1889 naar Herenthout waar zijn zoon pastoor was. Op 15.3.1889 werd hij vereerd met het Burgerlijk Kruis 1ste klas.

Tijdens zijn bestuur als burgemeester werden volgende werken uitgevoerd :

- Wederopbouw en vergroting van de kerk.*
- Het bouwen van een nieuwe school en gemeentehuis.*
- Het bouwen van een pastorie.*
- Het bouwen van een schoolhuis.*
- Het leggen van een nieuwe steenweg naar Lier.*
- Het maken van stoepen en riolen in het dorp."*

Daar in het gezin van Cornelius Cools een zoon op 2 jarige leeftijd en drie dochters vóór 1869 overleden waren en de zoon, Franciscus Josephus, in 1864 naar het seminarie is vertrokken, kan er nogal wat hulp op de boerderij gebruikt worden. Zo vinden wij in de bevolkingsregisters van 1876 - 1890 negen dienstknechten opgetekend en een dienstmeid, die zoals toen gebruikelijk was, inwonend waren op de hoeve. Enkele van die knechten bleven slechts een of twee jaar in dienst. Cornelius De Ridder (° Broechem 1832) komt in 1857 uit Oelegem naar Ranst als dienstknecht bij landbouwer Cools en blijft er tot 1869, het is deze Cornelius De Ridder die zich, na zijn huwelijk, in 1876 als landbouwer op de hoeve in het Groenenbroek komt vestigen (1).

De echtgenote van Cornelius Cools, Maria Elisabeth Verbraecken, overleed te Ranst op 22.6.1880 en in 1889 verhuist Cornelius met zijn twee ongehuwde dochters, Maria Catharina (° Ranst 1932) en Maria Theresia (° Ranst 1838) naar Herenthout waar hij overlijdt op 2.4.1895.

---

(1) Zie De Millegemvriend, juni 1991, p. 4.

MILLEGEMFEESTEN

Vrijdag 9 september 1994

GROTE KAARTPRIJSKAMP

10.000 fr. gewaarborgd - Inleg : 100 fr.

Inschrijving : 19 uur - Begin : 20 uur

Slagen halen, ieder voor zich

Tijdens de kaartavond :

WORSTENBOL

Kom eens kijken naar de kaarters, kom uw dorst lessen
en win een pond worsten door een goede teerlingworp.

Zaterdag 10 september 1994

MOSSELFEEST

Kom een lekkere portie **mosselen** proeven
ofwel tussen **12 en 14 uur** ofwel tussen **18 en 20 uur**.
Wie liever een **koude schotel** lust kan deze ook bekomen.

Vooraf inschrijven.

Kaarten voor mosselen en/of koude schotel kunnen bekomen worden bij:

C.De Boo, St.-Bernardsstraat 93, Vremde, tel. 485.58.11

S.Janssens, Herentalsebaan 42, Ranst, tel. 485.60.35

J.Poelmans, L.Ecranlaan 8-B, tel. 383.12.67

F.Schelfhout, Herentalsebaan 85, Ranst, tel. 353.17.70

G.Tops, Profeetstraat 19-A, Ranst, tel. 485.50.55

W.Verhaeghe, Herentalsebaan 60, tel. 485.56.92

en andere medewerkers die zich bij u zouden aanbieden.

Prijs mosselen : 350,- fr. en koude schotel : 250,- fr.

TOUWTREK WEDSTRIJD

Aanvang 14 uur.

Deelnemers en sponsors kunnen zich melden bij S.Janssens en J. Poelmans

Supporters welkom.

Doorlopend vanaf 14 uur tot 21 uur

Lekkere pannenkoeken.